

LUNDS UNIVERSITET
Lunds Tekniska Högskola

Kursplan för

Planering och beredskap inom samhällssäkerhet

Planning and Preparedness in Societal Safety

TFRU29, 5 högskolepoäng, A (Avancerad nivå)

Gäller för: LTH:s uppdragsutbildningar 2023/24

Fakultet: Lunds tekniska högskola

Beslutad av: Programledning BI/RH

Beslutsdatum: 2022-11-09

Allmänna uppgifter

Undervisningsspråk: Kursen ges på svenska

Syfte

Syftet med kursen är att ge yrkesverksamma inom krisberedskap, civilt försvar och skydd mot olyckor en ökad förståelse för viktiga aspekter kopplat till beredskap och planering inför olika typer av oönskade händelser. Syftet är vidare att ge de yrkesverksamma en möjlighet att utveckla sig själva och den verksamhet de representerar genom att utifrån vetenskapliga teorier och ramverk reflektera över hur deras förberedande arbete (processer, rutiner och verktyg) kan effektiviseras och bli mera ändamålsenligt.

Mål

Kunskap och förståelse

För godkänd kurs skall studenten

- visa förståelse för centrala utmaningar och förutsättningar för effektiv beredskap och planering ur ett systemperspektiv.
- kunna resonera kring krisförberedande åtgärder utifrån ett designperspektiv, d.v.s. förstå och förklara relationen mellan verksamhetens syften och de medel (strukturer, arbetsprocesser och metoder) som skapas för att uppnå dem.
- förstå det iterativa samspelet mellan beredskapsplaner och övningar.

Färdighet och förmåga

För godkänd kurs skall studenten

- kunna resonera kring förekomsten av och skillnaden mellan generell och hotspecifik sårbarhet och krisberedskap.
- självständigt kunna planera övningar samt redogöra för/motivera dess design och ändamålsenlighet.
- visa förmåga att självständigt analysera och ge konstruktiv kritik på andra deltagares inlämningsuppgifter och krisförberedande dokument, i muntlig såväl som skriftlig form.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För godkänd kurs skall studenten

- reflektera över och identifiera på vilka sätt egna planer och rutiner förhåller sig till och kan förbättras utifrån ”best practices”.
- uppvisa ett kritiskt och konstruktivt förhållningssätt till beredskap och planering inom egen och andra deltagares verksamheter.
- reflektera över hur värderingar inverkar på prioriteringen av krisförberedande åtgärder.

Kursinnehåll

Kursen är upplagd så att den i största möjliga mån möjliggör parallella studier med deltagarnas yrkesverksamhet. Detta genom att en stor del av kursen genomförs per distans samt utgår från de faktiska sammanhang som deltagarna arbetar i. Kursen inleds med en introducerande föreläsning (online) och orienterande inläsning. Sedan följer en fysisk träff med föreläsningar och interaktiva seminarier. Efter detta påbörjas en distansutbildning i fyramoduler som översiktligt beskrivs här.

1) Att mäta och jämföra krisberedskapsförmåga ur ett systemperspektiv Att värdera krisberedskapsförmåga är en central del i svenska myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser (RSA). En uttalad målsättning är även att dessa värderingar ska kunna aggregeras – samlas in, jämföras och vägas samman – som underlag för prioriteringar om var (för vilka risker och vilka funktionella och geografiska områden) beredskapen bör stärkas. Denna modul belyser utmaningar och framgångsfaktorer i denna process och kontrasterar det svenska RSA-arbetet med indexbaserade modeller som bl.a. vinner terräng i USA.

2) Att förbereda sig för det okända med hjälp av allriskperspektiv Det komplexa och dynamiska risklandskapet gör det svårt att förutse alla faror vi kan ställas inför. Modulen handlar om möjligheten att ”ta höjd för” det okända genom att utveckla en generell krisberedskap utifrån ett allriskperspektiv där planering över hela hotskalan (inkl. krig och civil beredskap) beaktas. Med utgångspunkt i sina egna myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser, uppmanas deltagarna att identifiera och diskutera förekomsten av generella hjälpbehov, vilka aktiviteter som måste genomföras för att möta behoven samt hur beredskapen för att utföra aktiviteterna kan stärkas.

3) Att förbättra beredskapsplanering inför oönskade händelser Med stöd av vetenskapliga riktlinjer för genomförandet av och innehållet i beredskapsplaner, får deltagarna granska och ge förslag på hur beredskapsplaneringen (arbetsprocesser såväl som dokument) inom andra deltagares verksamheter kan förbättras.

4) Att planera, genomföra och dra nytta av övningar Övningar framhålls ofta som ett sätt att gå från beredskap på papper till beredskap i tanke, men hur bör övningar genomföras och hur kan vi bäst dra nytta av dess resultat? Dessa frågor kommer att behandlas i den avslutande modulen där deltagarna kommer att designa och ge feedback på övningar utifrån valfria scenarier.

Respektive kursmodul innehåller litteratur, filmade föreläsningar, reflektionsfrågor, kamratgranskning och seminarier med fokus på dialog med andra kursdeltagare och lärare. Kursen avslutas med en fysisk träff där presentationer och interaktiva seminarier arrangeras och mindre grupparbeten genomförs. Inför sista träffen lämnar deltagarna in en ”portfölj” av reflektions-/inlämningsuppgifter och återkoppling ges från andra kursdeltagare och lärare.

Undervisningen lägger stor tonvikt vid tillämpningen av ett systemperspektiv där komplexitet och osäkerhet kring beroenden mellan olika typer av risker, samhällsviktiga funktioner och aktörer på olika administrativa nivåer synliggörs och diskuteras. Med syftet att gagna deltagarnas egna verksamheter, kommer deltagarna i stor utsträckning att utgå ifrån de krisförberedande åtgärder och dokument som tagits fram på deras respektive arbetsplatser (t.ex. risk-och sårbarhetsanalyser, beredskapsplaner och strategier). Utifrån tankemodeller och förhållningssätt som lyfts fram som ”best practices” inom forskningsvärlden, uppmanas deltagarna att förhålla sig kritiskt prövande till de egna krisförberedande åtgärderna, vilka prioriteringar som gjorts liksom de värderingar som ligger till grund för dem. Kursen ger stora möjligheter för deltagarna att lära sig av varandra genom att granska och ge feedback på varandras inlämningsuppgifter, rutiner och beredskapsplaner samt diskutera gemensamma utmaningar. Den regelbundna interaktionen mellan kursdeltagarna erbjuder också goda möjligheter att skapa professionella kontakter och nätverk, vilket är en beredskapshöjande åtgärd i sig självt.

Kursens examination

Betygsskala: UG - (U,G) - (Underkänd, Godkänd)

Prestationsbedömning: Kurserna examineras genom inlämningsuppgifter, genomförd kamratgranskning, samt närvaro vid obligatoriska seminarier. Vid frånvaro från obligatoriska moment i kursen, t.ex. obligatoriska seminarier, kommer momentet ersättas med en skriftlig inlämningsuppgift.

Om så krävs för att en student med varaktig funktionsnedsättning ska ges ett likvärdigt examinationsalternativ jämfört med en student utan funktionsnedsättning, så kan examinator efter samråd med universitetets avdelning för pedagogiskt stöd fatta beslut om alternativ examinationsform för berörd student.

Delmoment

Kod: 0119. **Benämning:** Inlämningsuppgifter.

Antal högskolepoäng: 3. **Betygsskala:** UG. **Prestationsbedömning:** Individuella uppsatser/projektuppgifter och portfölj med syntes.

Kod: 0219. **Benämning:** Kamratgranskning.

Antal högskolepoäng: 1. **Betygsskala:** UG. **Prestationsbedömning:** Skriftliga redogörelser med kommentarer

och muntlig redogörelse.

Kod: 0319. **Benämning:** Seminarier.

Antal högskolepoäng: 1. **Betygsskala:** UG. **Prestationsbedömning:** Aktiv medverkan vid obligatoriska seminarier.

Antagningsuppgifter

Förkunskapskrav:

- 180 hp högskoleutbildning eller 5 års relevant arbetslivserfarenhet. Sökanden ska vara yrkesverksam inom ett för kursen relevant yrkesområde

Förutsatta förkunskaper: Godkänt resultat på kursen TFRU25 Perspektiv på trygghet, säkerhet och resiliens i samhället, 3 hp.

Kurslitteratur

- Alexander, D. : Towards the development of a standard in emergency planning. Disaster Prevention and Management, 2005. 14(2),158-175. doi: 10.1108/09653560510595164.
- Bergström, J. : Vem bär ansvaret för samhällets katastrofriskreducering? I S.B.Ullberg & P. Becker (red.). Katastrofriskreducering: Perspektiv, praktik, potential , 2016. (s. 81-100). Lund: Studentlitteratur.
- Brehmer, B. : Understanding the functions of C2 is the key to progress. TheInternational C2 Journal, 2007. 1(1), 211-232 (läs s. 212-214).
- Coppola, D. P.: Introduction to International Disaster Management(2 ed.). Oxford: Butterworth-Heinemann/Elsevier. (s. 251-282).
- Cutter, S.L., B.J Boruffand W.L. Shirley.: "Social Vulnerability toEnvironmental Hazards.". Social Science Quarterly , 2003. 84(1): 242-61.doi: 10.1111/1540-6237.8402002.
- Cutter, Susan L., Burton, Christopher G., & Emrich, Christopher T.: Disaster Resilience Indicators for Benchmarking Baseline Conditions. Journal of Homeland Security and Emergency Management, 2010. 7(1), Article 51. doi: 10.2202/1547-7355.1732.
- Ingemarsdotter, J., Trane, C. & Sandö, C.: Innan krisen kommer –övningar som ett sätt att stärka krisberedskapen. I G. Fischer, P. Larsson, L. Ryghammar & C. Sandö (red.). Fokus Samhällssäkerhet: FOI och arbetet med samhällets säkerhet och trygghet, 2013. (s. 143-148). Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.
- Larsson, P. & Ryghammar, L.: Från civilt försvar till kontraktbaserad samhällssäkerhet. I G. Fischer, P. Larsson, L. Ryghammar & C. Sandö (red.). Fokus Samhällssäkerhet: FOI och arbetet med samhällets säkerhet och trygghet, 2013. (s. 9-25).Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.
- Mobjörk : Komplexa risker –utmaningar för samhällets riskbedömning.I G. Fischer, P. Larsson, L. Ryghammar & C. Sandö (red.). Fokus Samhällssäkerhet: FOI och arbetet med samhällets säkerhet och trygghet, 2013. (s. 51-58). Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.
- MSB : Övningsvägledning Grundbok –Introduktion till och grunder i övningsplanering. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap , 2016. Ss. 33-53 + 68-78). Karlstad: DanagårdLiTHO.
- Månsson, P.: Aggregering av riskinformation. I LUCRAM Slutrapport från Ramforskningsprogrammet PRIVAD –Program for Risk and Vulnerability Analysis Development, 2015. (s. 4-12). Lund: Lunds Universitets Centrum för Riskanalys och Riskhantering.

- Perry, R.W. & Lindell, M.K. : Preparedness for Emergency Response: Guidelines for the Emergency Planning. *Disasters*, 2003. 27(4), 336-350. doi: 10.1111/j.0361-3666.2003.00237.x.
- Quarantelli, E. L.: Major criteria for judging disaster planning and managing and their applicability in developing societies. Disaster Research Center University of Delaware, Newark, Newark, Delaware, USA., 1998.
- Quarantelli, E. L. : Implications for Programmes and Policies from Future Disaster Trends. *Risk Management*, 1999. 1(1), 9-19.
- Sparf, J.: Kunskap och övningar för resiliens. I S.B. Ullberg & P. Becker (Red.). *Katastrofriskreducering: Perspektiv, praktik, potential*, 2016. (s. 401-406). Lund: Studentlitteratur.

Kontaktinfo och övrigt

Kursansvarig: Peter Månsson, peter.mansson@risk.lth.se